

Fyren på Agön blev Sonja och Erik Anderssons hem under 14 år.

Som fyrvaktarhustru gällde det att vara med och skaffa mat och förnödenheter till hushållet. Här hänger Sonja Andersson upp skötkarna på tork efter ett lyckat fiske.

Sonja Andersson levde under många år ute på fyren tillsammans med sin make Erik som var fyrvaktare. Den här bilden på makarna Andersson är tagen på Draghällan vid inloppet till Sundsvall.

Sonja Andersson bor, efter makens bortgång för några år sedan, ensam i det lilla hus makarna köpte i Fiskarstan i centrala Hudiksvall.

Sonja har levt hundra år vid havet

Sonja Andersson har levt hela sitt liv vid havet. Född i en sjömannssläkt och senare gift med en sjöman.

HUDIKSVALL "Den gamle och havet".

Vem minns inte Ernest Hemingways roman som blev filmklassiker på biotekniska med Spencer Tracy i huvudrollen?

"Den gamla och havet" skulle kunna vara titeln på en bok eller film om Sonja Andersson i Hudiksvall. Hon är gammal och hon har levt med havet i hela sitt liv.

På måndag kan hon fira sin 100-årsdag och helst hade hon velat åka hem till Öregrund där hon är född.

– Men mina vänner vill att jag ska vara hemma. Dom säger att dom ska hjälpa mig, säger Sonja Andersson.

Inga problem med minnet

Det är nästan ofattbart att det är en människa som levt i 100 år vi träffar hemma i hennes bostad i Fiskarstan i centrala Hudiksvall. Man behöver knappt ställa några frågor, hon berättar om sitt liv med en detaljrikedom som är imponerande.

– Jodå, minnet har jag kvar, säger hon. Men synen är inte så bra längre och så måste jag gå med rullator.

Sonja Andersson växte upp med två äldre bröder. Hon föddes sex veckor för tidigt och var mycket sjuk en tid som spädbarn.

– Det är en gåta att mamma lyckades klara mig. Det har berättats för mig att hon grät en vecka efter att jag föddes. Hon ville ju så gärna ha en son.

Kommer från sjömannssläkt

Att Sonja Andersson har en kärlek till havet är inte så konstigt. Hon är kommen ur en sjömannssläkt och uppfostrad vid havet.

– Det är nog därför jag blivit så gammal säger hon.

Att hon skulle fortsätta sitt liv i havsmiljö stod klart tidigt även om

I fotoalbumen finns många fina minnen från de många åren ute på fyrarna efter den svenska kusten.

hon under sex år drev en syateljé i Öregrund efter att ha gått ut tillskärarskolan i Stockholm med högsta betyg.

– Mina bröder sa åt mig: "Kom bara inte hem med någon bonde", säger Sonja.

Gift sig med en sjöman

Och så blev det. En sjöman vid namn Erik Andersson från Stockholm blev Sonjas man 1940. Han var vän till familjen och arbetade på ett lotsfartyg. Erik fick jobb som

fyrvaktare på Svartklubbens fyr utanför Grisslehamn och makarna bodde där i nära fem år.

Efter sex års äktenskap var det dags att sätta deras kärlek på prov. Erik fick jobbet som fyrvaktare på Draghällan, en liten ö i inloppet till Sundsvall. Det var trångt, eländigt och väldigt obekvämt på den lilla ön. Ofta gick sjön upp så det inte gick att gå torrskodd utomhus.

– Men vi klarade det bra. Erik och jag var aldrig osams en enda gång,

Övriga varor fick inhandlas på fastlandet. Det gällde att bunkra upp matvaror inför de långa vintrarna. En sträng vinter hade de ingen kontakt med omvärlden under fyra månader.

Sommartid var det många sommarvärdar på Agön. Många av dem blev återkommande gäster hos fyrvaktarparet Andersson.

Långsamma vintrar

Vintertid kunde det bli ganska långsamt, men de sista åren på Agön kunde de med hjälp av en gammal bensinmotor driva den gamla svart/vita tv:n.

Efter 14 år på Agön var det dags för Erik att sluta sin tjänst när fyren automatiserades 1972. Redan året innan hade makarna köpt ett hus i fiskarstan inne i Hudiksvall dit de flyttade. Där bor Sonja fortfarande kvar. Erik avled när han var nära 88 år.

Ett 100-årigt liv har givetvis satt sina spår. Synen är sämre numer. Dessutom har hon spräckt en höftkula och bäckenbenet, brutit ena lårbenshalsen och har en ryggkota som brukar åka ur led.

– Men huvet är det inget större fel på. Jag brukar ibland åka till Fredens kulle och hälsa på några vänner som är yngre än jag, säger Sonja Andersson.

På måndag firar hon sin 100-årsdag. Den dagen lär hon få berätta ett och annat om sitt långa liv för sina vänner och bekanta. Hon gör det gärna för minnet är det inget fel på.

Agön ett paradys

– Att komma till Agön var som att komma till paradiset, säger Sonja Andersson. På en sån stor ö kunde jag vandra och åka skidor så mycket jag orkade.

På Agön kunde hon förse hushållet med både bär, svamp och fisk.

KRÖNIKAN

Det doftar kaffe och havreflarn och luften är full av sorlande röster från både barn och vuxna. Jag sitter vid bordet flankerad av två fröknar samt en mamma med ett antal kryllande smättningar. Ute är luften generöst varm och inne i lokalen är stämningen uppsluppen.

Det är föräldrafika på fritis och förutom att jag är lika gammal som de andra barnens mor- och farföräldrar är allt som vanligt. Det känns som jag varit på olika föräldrafika under minst 3 000 år.

Elin, en av fröknarna som sitter bredvid mig, var av en händelse, på den tiden jag bodde i Vattlång, fritidsledare vid den lokala frikyrkoförsamlingen och berättar att hon minns när min då blott femåriga dotter åkte pulka när det var sportlovsaktiviteter. Nu är hon, alltså Elin, precis som jag verksam i Stockholms centrum och när man är i mina år är det ingenting konstigt med det. Allting går runt, alla känner alla och Stones kommer ut med sin bästa skiva på 40 år.

Några människor slår sig ned på slutningarna längs en urtidslod och börjar odla i de nyligen upptorkade sedimentlagren och vips står där en vårdcentral, några gatlyktor och en korvkiosk. Någon tar en linjal och lägger på kartan, ritat upp E4:ans sträckning och strax svänger en bjärt glassbil av vid en korsning och börjar terrorisera en slumrande by med sin skärande fanfar.

Det måste ha varit 1 000 år sedan vi stod på stranden av en sammetslen sjö med lukten av rutten mört och en ropande stormlom ute bland småöarna med en liten lysande prick, en Sputnik, svävade över himlavalvet. Arne Thorén rapporterade smattrande från en transistorradio som stod på en stubbe och vi enades om att det nu bara var en kort tidsfråga innan någon öppnade en charterlinje till mars.

Allting är så stort i dag men det var ännu större förr i tiden: Vi for till Nianfors och lade långrev och ålarna var så långa att det behövdes kabelvindor för att rulla upp dem och de minsta gäddorna som också råkade fastna på krokarna vägde minst 100 kilo och hade sådana väldiga käftar att man kunde rida in i dem med häst och vagn. Det var tider det.

Förr i tiden var det ingen som gick in i väggen och blev utbränd men det fanns de som var så långsamma i stegen att vargarna hann upp och åt upp dem.

En mamma undrar om jag vill ha ett till havreflarn och jag kommer till sans och upptäcker att jag befinner mig på föräldrafika. Klart jag vill ha ett frasigt flarn. Klart jag vill rulla med i tidens stora hjul.

Klart jag vill ha ett frasigt flarn

I veckan inleddes jakten i skogarna runt den forna urtidslåven och en och annan älg har stupat men det är ju ingen sport att skjuta älg med modern bössa och kikarsikte. När jag var liten, jag tror det var på 1600-talet sköt vi inte bara älg utan även björn med armborst. En man nedlade en älg som hade 236 taggar men vad gjorde det för gubben ägde inte en enda slips.

Jag brukar berätta för barnen att vi inte hade tv när jag var liten och det tycker de låter mycket torftigt men i själva verket bodde vi i en jordkula och det skulle ta flera 100 år innan det kom en riktig järnspis.

Förr i tiden var det ingen som gick in i väggen och blev utbränd men det fanns de som var så långsamma i stegen att vargarna hann upp och åt upp dem.

En mamma undrar om jag vill ha ett till havreflarn och jag kommer till sans och upptäcker att jag befinner mig på föräldrafika. Klart jag vill ha ett frasigt flarn. Klart jag vill rulla med i tidens stora hjul.

Töj M Fogelberg

Täppas Fogelberg är trött fet och 51. Bor i Jättendal.

Håkan Persson
0650-355 48
hakan.persson@ht.se